

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

Non esse abrogandam missam priuatam, nec solis diebus dominicis celebrandum populo mysterium missæ, ut contendit Lutherus contra ecclesiasticum institutum VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

stat subiectâ dñio uiri sui esse. nec docere potest nec testis esse, nec fidem dare nec iudicare. Ex quib⁹ omnibus cõstat: q̄ inualida est hæc tota Lutheri obiectio. Demũ ex ijs quæ à quarto p̄sentis libri cap. in hũc usq; locũ sunt adducta, dilucidũ euadit: q̄ iẽpta sit & impia Lutheri assertio, secũdo eius dicto supra annotato circa hui⁹ libri principiũ, cõprehensa: atq; plurimarũ in proximis quatuor capitibus confutata.

¶ Nõ esse abrogandã missam priuatã: nec solis diebus dñicis celebrãdũ esse mysteriũ missæ, ut contendit Lutherus contra ecclesiasticum institutum.

Cap. VIII.

¶ Sineps aperiendũ hoc loco occurrit: q̄ absurda & irrationabilis sit illa celebrãdæ missæ lex & ratio, quã Lutherus sua ip̄ius autoritate (ne dicã temeritate) toti p̄scribere tẽtat ecclesiæ: in tertio eiusdẽ dicto, circa libri hui⁹ exordiũ explicato. Quo qdẽ cẽset abrogandã esse omnẽ missam priuatã: & solis dieb⁹ dñicis celebrandã missam publicã, ad quã cõueniãt fideles, sacrãq; dñici corporis cõmunionẽ p̄cipiant: iuxta imitationẽ (ut ait) primitiuæ ecclesiæ, ordinatiõisq; apostolicę. ¶ Enimvero si sustollatur prorsus missa priuata: nullo unq; tẽpore liceret sacerdotibus secularibus priuatis & pastoralẽ curã minime gerentibus, sed nec uiris religiosis in domibus monasticis offerre deo sacrificiũ in missæ celebratione, quod nõ habeãt alicuius ecclesiæ parochialis administrationẽ: cuius populo publicã celebrent missam, & eucharistiæ sanctæ tradãt participationẽ. Quocirca quãtauis serueat deuotiõẽ aut syncæro in deum affectu sacerdos priuatus in seculo subsistens: quãtacũq; etiã uitæ puritate, abstinẽtia, sobrietate emineat regularis disciplinę obseruãtissim⁹, religiosus in austeritate mõastica: nullo unq; anni die licere huic & illi sacrificare hostiã laudis, & sacrosanctã eucharistiã cõsecrare, nec in ipso quidẽ die festo paschæ nec pẽtecostes nec natiuitatis dñicæ: q; materiã nec ille nec hic habeat celebrãdæ missæ publicæ. ¶ Sed quis has æquo p̄feret animo meras insanias? Quid oro prodesset illis collat⁹ ordo sacerdotij: cuius nõquã possent munus p̄cipuũ exequi? Quid deniq; extruerẽtur altaria in cœnobijs, monachorũq; tẽplis: super quæ nunq; possẽt à quopiã monasticæ professionis cultore imponi hostia salutatis immolanda deo?

u 2 ¶ Sed

LIBER SECVNDVS

- II. ¶ Sed neq; sacerdotes parochialē ecclesiam regendā sortiti, in celeberrimis totius anni solennitatibus: ut natalis dominici, circūcisiōnis, epiphaniā, omniū sanctorū, celebratibusq; sacratissimæ uirginitatis dicatis, possent publicam celebrare missam: nisi prædictæ solennitates die dominico obuenirent. quandoquidē secundū Lutheri placitū: solis dieb⁹ dñicis esset illa missa publica celebranda. Quocirca neq; in sabbatis quatuor tēporū conferens ordines ep̄s, neq; feria quinta ante festū paschale consecrans sanctū chrisma: possit missarū solennia celebrare. quinimmo in dieb⁹ ipsis rogationū, die etiā festo ascensionis dominicæ & sanctissimi sacramenti eucharistiæ, nulla possent ab ep̄s & sacerdotibus etiā pastoralē gerētibus curā, missarū peragi mysteria: q; dieb⁹ dominicis illę celebratōnes nunq̄ obtingant. Illud autē astruere: extremæ est dementiæ.
- III. ¶ Rursum cōplures sunt ecclesiæ parochiales tantam suo ambitu cōplectentes populī multitudinē: ut nō possit simul tota, intra ipsi tēpli septa contineri sine grauissima & periculosa pressura. Et qñ in ipsa solennitate paschali secundū probatissimam ecclesiæ cōstitutionē laici sunt recepturi sacram eucharistiæ cōmunionem: non omnes eiusdē ecclesiæ parochiani uno eodēq; die illam recipiunt, aut in una eadēq; die missa, ad euitandum periculū: quod ob turbam copiosam se comprimētē accidere possit. Sed nonnulli laicorū, feria quinta ante pascha in quibusdā locis mensam accedunt dominicam: & inde panem uitæ æternæ sumunt. Alij autē in ipso sabbato paschæ: alij uero in sancto paschæ sacram percipiunt cōmunionē, quisq; pro sua oportunitate. Et horū qui in die paschali participationē sacri mysterij suscipiunt: aliqui matutino tpe post audita missarū solennia sumunt à manu sacerdotis id uiuificū sacramentum. Alij autē circa medium matutini tēporis decursum: alij demū circa postremam antemeridiani tēporis partem, mensam adeunt dñicā, etiā audita missæ celebratione, quisq; scilicet pro cōmodiore sibi tēpore. neq; hac in re aliqui eorū: ulli sunt reprehensioi obnoxij. Quō igit omnes tam numerosæ multitudinis parochiani, singulis dieb⁹ dominicis conuenire commode poterunt ad unicā missam publicam: sacram in ea cōmunionē percepturi, secundū ipsi⁹ Lutheri sententiā: ¶ Præterea, q̄ antiqua sit celebratōnis missarū traditio: in libro decretorū, de consecratione distinctio-
ne pri-

ne prima, cap. **Iacobus**, ex sexta quidē synodo, his uerbis adaperit: **Iacobus** frater domini secundū carnē: cui primū credita est **Hierosolymitana ecclesia**: & **Basilius Cæsariensis episcopus**, cuius claritas per totū orbē refulsit: in scripturis addiderunt nobis missæ celebrationē. **Hæc** ibi. Eandē quoq; missæ celebrandæ antiquitatē cōprobat uenerabilis pater **Thomas Vualden** (de quo: circa finē primi libri habitus est sermo) in suo libro de sacramentalibus: per totū quartum illius operis titulū, à uicesimo septimo capite usq; ad quadragesimū quartū: contra **Viclesum** agens, annitentē suis scriptis sustollere penit^o missæ solennia, ut et nunc astipulator eius facit **Lutherus**. Enimuero diffusa determinatione & præclara, idē grauiissimus auctor, ritus omnes & cærimoniae missæ à capite ad calcē usq; declarat: singulaq; assignans rationē mysticā, & dicta sua sanctorū patrū potissimū antiq; autoritate sententijsq; copiose communiens. non uno quidē aut altero loco: sed per uniuersum quarti illius tituli & capitū illo cōprehensorū contextū. In quorū postremo, propriā quoq; facit pertractationē de missæ institutiōe: & à qbus instituta fuerit. perhibens inter cætera, beatū Paulū **Timotheo** & **Dionysio** hanc celebrandæ missæ formā dedisse: quam ex apostolorū (inquit) traditione cunctis ecclesiis dispensandā traduxit. Quā ideo cū tanta uniformitate: remotissimæ gentes sine notā da singularitatē sequunt & colunt. **Hæc** ibi. Et planū est beatum **Dionysiu** **Areopagitam** apostolis coætaneum, primiuq; ecclīe alumnū, in tertio capite sui libri de ecclesiastica hierarchia: ritū celebrandæ missæ qui tum habebat ex traditione apostolorū, particulatim descripsisse: mysticūq; illarū cærimoniaarū & spiritualem sensum, egregie ibidē explicuisse. cuius auctoritati propter antiq; tate, inter cæteros præsertim ipse **Thomas** prædictus innitit in loco iā citato. Tāta igit tēporis antiquitate roboratā, & cōtinuo in toto orbe **Christiano** approbatā ulū oblationē augustissimi sacramēti eucharistiæ in officio missæ, quibusuis pmissam sacerdotib^o: qua frōte, qua fiducia, q; deniq; autoritate, audet hic sacrorū prophanator **Luther^o** & cōtaminator sanctuarij dei, euertere, abrogandāq; asseuerare: Sane **Antioch^o** **Epiphānes** rex **Syriæ**, cū **Iudæorū** sanctā legē abolere uellet, & ritū illis gētilitiū indicere: inter cætera, prohibuit sacrificia fieri in tēplo scdm **Mosaicæ** legis institutum.

Thomas
Vualden.

Dionysius.

Antiochus
Epiphānes.
1. Macha. 1.

LIBER SECVNDVS

Lutherus uero ut alter Antiochus, immo Antiocho uera fidelis & agnitionis dei experte magis impius: prohibet nouae legis fieri sacrificium, cum sacram missae celebratione abrogare toto studio annititur.

V. ¶ Sed & illud non minus in hoc tertio dicto eius absurdum: quod proponit in illa sua publica missa dumtaxat die dominico celebranda, unum esse debere consecrari eucharistiam, sicut (inquit) nunc fit in die paschae: quae expleto missae mysterio dispartitur singulis: illuc est populus conuenientibus. Nepe si unica (ut contendit) consecratur eucharistia: quid haec inter tantos, ut unusquisque modicum quid illius accipiat? Quomodo poterit illa unica eucharistia in tam numerosum (quantum est unum totius parochiae) populum distribui? Certe si in minutulas una illa eucharistia disseceret particulas: uix toti sufficeret populo, ut quisque ex ea portiuunculam sumat: aut prodigiosae molis & insuetae erit illa sua unica eucharistia: ut ex ea tot sumi possint partes, quae singulatim in totum populum unius ecclesiae queant distribui. Me praeterea fugit quoniam in loco apud Christianos uiderit Lutherum, in die sancto paschae unicum consecrari eucharistiam. Nescio profecto, an apud suum album montem (ita enim uocare licet Vuittebergensem urbem, Lutheri patriam; ob significationis uernaculae conformitatem) hic mos obseruetur in ecclesia: fortasse ab eo tanquam primo authore, inductus. Id unum scio, in ecclesia Gallicana hunc morem nequaquam obseruari: sed totidem inibi hostias in festo paschali consecrari, quot sunt sanctae eucharistiae communionem percipituri, ut cuiusque sua dispartitur hostia: quae admodum par est. Caeterum hoc in loco pene ridiculus uideor, stultorum intentus labori: quod tantopere annitor hanc improbare Lutheranae uesaniae, quae sua ipsius absurditate seipsam satis superque refellit: suamque a parte prodit impietatem. Non tamen pigebit ad manifestandam amplius huius iulce assertionis ineptiam: pauca adhuc adijcere.

VI. ¶ Ex antiquissima quidem ecclesiae ordinatione: super eos qui pie in domino obdormierunt, fiunt preces solennes à choro sacerdotum & cetero ecclesiastico: delato intra templum funere. Ita siquidem beatus Dionysius, ecclesiae primae ritum describens: ait in capite septimo de ecclesiastica hierarchia. Accedens deinde uenerandus antistes: precem suam super mortuum peragit. postquam precem & ipse praesul eum salutatur: & suo deinceps ordine qui astant omnes. Precatur oratio illa diuinam clementiam: ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto. eumque in luce

Dionysius.

luce statuatur & regiõ e uiuor: in sinib⁹ Abraæ, Isaac & Iacob, in lo-
co unde effugit dolor, tristitia & gemitus. Hæc Dionysius. Ex quibus
euidet pspicuum, uetustum esse more ecclesiæ sanctæ: pro defun-
ctis in ecclesia pias effundere preces ad dominum, contra eos qui ne-
gant suffragia uiuentium mortuis prodesse (de qua quidem materia: Cap. 27.
in sequentibus huius libri locis sermo fiet amplior) cum dinoscat ea
obseruatio: in ipsi⁹ euangelicæ legis exordio (in quo hæc modo citata scri-
psit Dionysius) in frequenti usu fuisse. Atqui inter ea adminicu-
la quæ defunctis possunt à uiuis exhiberi: primū obtinet locum, saluta-
re sacrificium corporis & sanguinis dñici, in missæ celebratiõne ad ex-
piationem peccator: atq; refrigerium defunctor: oblatum ei, qui uiuor:
dñatur & mortuor: scdm approbatissimas sanctor: patrū traditio-
nes. Nō poterit autē ea oblatio eucharistiæ in missa fieri pro quāpiam
defuncto: scdm Lutheri cōstitutionē, qua solo die dñico cenet u-
nicā fieri debere missam publicā: nisi ipso die dñico defera^t exani-
me corpus ad templū. Et tunc quæq; min⁹ cōueniēter missa celebrare^t
pro defunctis: cum potius ob diei solennitatē de officio tēporis oc-
currentis peragi tū deberet. Et ita uix unq̄ possent defuncti sacri-
ficio aliq̄ missar: releuari & adiuuari: si locū haberet in ecclia cele-
bratio missæ Lutherana, modis omnib⁹ merito repudianda.

¶ Nō expedire, in hoc ecclie tpe astringi laicos ad su-
mendam singulis diebus dñicis sanctā eucharistiā: ut
uult Lutherus.

Cap. IX.

Vperest adhuc & una ratio, ad improbādam illam
missæ celebrandæ traditionē & modū, in superiore
capite confutatū atq; ex Lutherana officina prode-
untē, quæ sit huiusmodi. Secundū illum celebran-
di publicā missam ritū, quē definit Luther⁹ in ter-
tio suo dicto supra posito: astringerentur fideles laici singulis qui-
busq; diebus dominicis, ad percipiendam sacrosanctam eucharisti-
am in illa missa, quam unicam & publicam celebrari debere contē-
dit. Quod quidem obligationis iugū imponere Christiano populo:
hoc tēpore nequaquā expedit. quo elanguit ille deuotiõis feruor, &
ardor affectus in deū obtepuit: qui circa principium nascentis eccle-
siæ & tpa proxime cōsequentiā, fidelium animos inflāmauerat. De-
bilis namq; stomach⁹, natiuor:q; propemodū defuitur⁹ calore: solidum
cibum